

Innspill til førsteutkast til nytt partiprogram for Arbeiderpartiet

Nordre Follo Arbeiderparti vil takke for et veldig godt førsteutkast til partiprogram. Programutkastet har en tydelig sosialdemokratisk profil og en rekke gode enkeltsaker. Dette programmet har en virkelighetsbeskrivelse som mange vil kjenne seg igjen i og har løsninger som folk vil være enige i. Dette er et program vi kan vinne valg på.

Vi har satt ned to arbeidsgrupper som har jobbet spesielt med likestilling av funksjonshemmede og rusreformen. Forslagene fra disse gruppene er limt inn som egne kapitler bakerst.

Vi har gjennomgått partiprogrammet nøye, og har en del tilbakemeldinger og endringsforslaget.

152 tillegg:

- Matglede skal være sentralt i de offentlige tjenestene som sykehjem, skoler og barnehager.
- Vi vil øke grunnbemanningen i helse- og omsorgstjenestene.

258: Nytt kulepunkt:

- Fjerne kravet om at man blir tvunget til å flytte for å ta imot jobbtillbud for å bevare arbeidsavklaringspengene

562: Vi støtter dissensen om iskantsonen

756: Tillegg:

- Vi vil styrke fisk og sjømat's rolle i det norske kostholdet.

803: Endring:

- Innføre nullvisjon for tap av matjord

814: Nye kulepunkt:

- Utrede miljødifferensiering av produksjonsstøtten.
- Stille strengere krav til hvordan landbruket kan bidra til å opprettholde biologisk mangfold.
- Sikre at Norge øker selvforsyningsgraden.

1205: Det skal være et samråd angående ny toglinje til Gøteborg. Her kommer det et forslag før medlemsmøtet.

1286: Nytt punkt:

- All offentlig transport må være tilgjengelig for funksjonshemmede

1503: Tillegg:

- Disse sårbare barnefamiliene må oppleve et velferdstilbud som prioriterer trygghet, forutsigbarhet og stabilitet.

Arbeiderpartiet vil reversere og reparere Solbergregjeringens usosiale kutt i velferdstilbudet.

1505: Tillegg:

- Ansatte i skoler, barnehager, helsestasjoner og andre offentlige tjenester må få bedre skoloring i hvordan man skal tilrettelegge for funksjonshemmedes barn
- Barns seksualitet og kunnskap om grensesetting skal være en del av opplæringen på alle skoler og barnehager.

1558: Nytt kulepunkt:

- Øke bemanningen i barnehagene for økt oppfølging gjennom hele dagen.

1585: Nytt kulepunkt

- Si nei til karakterer i barneskolen

1612: Endring/Forsterkning:

- «Innføre» i stedet JOBBE for søskenmoderasjon bhg/sfo

1626: Nytt kulepunkt

- Innføre leksefri skole

1688: Nytt kulepunkt

- Stille krav til lærlin plasser til personer med funksjonshemninger.

2002: Nye kulepunkt:

- Etablere et nytt sykehus i Nordre Follo for befolkningen i Oslo Sør og Follo

2064: Nytt kulepunkt

- Tillate aktiv dødshjelp

2093:

- Sørge for at det blir mulig med digital overføring av pasientrapporter i spesialisthelsetjenesten, uavhengig av region.

2110: Endring

..vurdere ordninger, erstattes med utarbeide ordninger.

2247: Nytt kulepunkt:

- Ingen fastleger skal drive med henvisningsnekt for abort eller nekte å sette inn spiral.

2261: Vi støtter dissensen og vil avvikle abortnemdene

2284: Nye kulepunkt:

- Arbeiderpartiet vil satse på hjemmetjenestene og gjøre det best mulig å bo hjemme så lenge man ønsker og kan
- Tilby personer med demens GPS-sporing

2305: Nytt kulepunkt:

- Stanse diskriminering av eldre i yrkeslivet
- at personer over 70 år skal kunne være meddommere

2370: Tillegg:

- Det utstedes frikort for tannbehandling, når utgiftene har overskredet grensen som gjelder for legetjenester.

2617: Nytt kulepunkt:

- Fullfinansiere opphold på krisesentrene

2714: Nytt kulepunkt:

- Styrke bruken av en mobiliserende tilleggsberedskap med utvidet satsing på politireserven.

2750: Nytt kulepunkt:

- Satse videre på frivillige organisasjoner i beredskapsarbeidet.

3455:

- Bedre boligoppfølging ved overgangssituasjoner (sykdom, fengsel, behandling osv).

3623:

- Det må være lettere for ungdom å drive med uorganisert idrett og andre aktiviteter
- Det må være idretts- og fritidstilbud for ungdom også i feriene.

3658 Tillegg:

- Mangfold er viktig for innovasjon og verdiskaping. Når Innovasjon Norge melder at det er vanskelig å nå målet om 40 prosent kvinneandel for de distriktsrettede risikolånene, viser det at vi må tenke nytt.

3666: Tillegg:

- Det må bli lettest mulig å få den hjelpen man har krav på når man trenger denne.

3688: Endringer:

- Innlemme FN-konvensjonene for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) kan innlemmes i den norske menneskerettighetsloven.

3704: Tillegg:

- Far/medmor skal ha selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger
- De såkalte fedrekvotefellene skal fjernes

3707: Nye kulepunkt:

- Lov om rituell omskjæring av gutter fjernes, og erstattes av kjønnsnøytrale bestemmelser i straffeloven.
- Sikre lønnsutjevning og lik lønn for kvinner og menn
- Jobbe for et mindre kjønndelt arbeidsmarked.
- Arbeiderpartiet vil jobbe for mindre lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, og jobbe for et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked.
- Arbeiderpartiet vil se på nye grep som gir et mer mangfoldig næringsliv i distriktene.
- Arbeiderpartiet vil tilrettelegge enda bedre for kvinnelige gründere og næringslivsledere i distriktene.

3726: Tillegg:

- Vi skal satse på Helsestasjon for ungdom og helsesykepleiere på alle ungdomsskoler.

3736: Nytt kulepunkt:

- Barnetrygd og inntekt fra feriejobb som barn i familien utfører skal ikke regnes med i inntekten til sosialhjelpsmottakere

3752: Tillegg: Arbeiderpartiet vil styrke kommuneøkonomien.

3840: Nytt kulepunkt:

- Øke integreringstilskuddet til kommunene.

4166: Vi støtter dissensen og vil signere FN-traktaten som forbyr atomvåpen

4388: Tillegg:

- Norge vil arbeide for å få et internasjonalt regelverk for bærekraftige, regulerte og lovlig omsetning av kryptovaluta.

Innspill til en samlet politikk for likestilling av funksjonshemmede

Arbeid og verdiskapning.

Linje 360. Nytt kulepunkt

- Stille økte krav til bedrifter i tråd med samfunnskontrakten mellom staten, kommunene og næringslivet når det gjelder bærekraft, lønns- og
- 360 arbeidsvilkår, innovasjon, lokale ringvirkninger og *inkluderende arbeidsliv*.

Linje 450. Nytt kulepunkt.

- Sikre at all utvikling er universelt utformet.

Linje 458. En forutsetning er at programvare og digitale plattformer er universelt utformet.

Linje 1048.

Ha en garanti om at alle unge under 30 år, *inkludert ungdom med funksjonsnedsettelse*, skal ha rett til jobb, utdanning

1049 eller kompetansegivende opplæring innen en periode på to måneder.

Linje 1060. Nytt kulepunkt.

- Øke bruken av «Helt med» i offentlig sektor.

Linje 1077. Nytt kulepunkt.

- Innføre et krav om universell utforming av arbeidsplasser i Likestillings- og Diskrimineringsloven.

Tillitsreformen.

Linje 1166.

Vi vil sette oss ned sammen med brukere, ansatte og ledere og finne ut hvordan vi kan styre offentlig sektor på en bedre måte, basert *på respekt for brukerne* og

1167 respekt for fagfolk og involvering av de ansatte.

Trygg og effektiv transport i hele landet.

Linje 1247.

Transporttjenesten for funksjonshemmede, TT, er ennå ikke en nasjonal ordning. Arbeiderpartiet vil sørge for at funksjonshemmede får adgang til TT over fylkesgrenser, og derved likestilles med andre transportbrukere.

Linje 1278. Nytt kulepunkt.

- Gjøre TT til en nasjonal tjeneste.

Digitalisering.

Linje 1441.

*Digitaliseringen av samfunnet går fort, og det er mange som ikke følger med.
Arbeiderpartiet vil øke kompetansen og opplæringen, slik at ingen faller utenfor.*

Linje 1473.

- Nytt kulepunkt.
Sørge for god opplæring og hjelp til brukere som ikke behersker teknologien.

Familie.

Linje 1504.

Mange barn med funksjonsnedsettelser ekskluderes i dag fra deltagelse i lek og ekskluderes fra sin nærscole på grunn av manglende universell utforming og tilrettelagt undervisning.

Barnehager, lekeplasser og skoler må være universelt utformet for at alle skal kunne delta.

Skole.

Linje 1514

Arbeiderpartiet vil ha en *inkluderende* skole som ser alle elevene og i enda større grad utjevner forskjeller. Alle barn har rett til å gå på sin nærscole.

Linje 1560.

Barnehager skal ha universelt utformet lekeplasser, slik at alle skal kunne delta.

Linje 1585.

Nytt kulepunkt.

- *Barnehager og lekeapparater skal være universelt utformet.*

Ny linje 1799.

Den norske skolen skal være likestilt. *Alle skal ha rett til å gå på nærskolen sin.*

Ny linje 1801.

Elever opplever at verken bygningsmasse, *uteområder*, *lekeapparater*, hjelpemidler eller undervisning er

Linje 1810. Nytt kulepunkt.

- *Alle skoler og skolegårder skal være universelt utformet innen 2025.*

Bedre arbeidsforhold og mer mangfold i høyere utdanning.

Linje 1873 og 1874.

Sørge for at bygg og infrastruktur på universiteter og høyskoler *er universelt utformet* og holder

Flere boliger og økonomi til å studere på heltid.

Innskudd på linje 1881.

Universelt utformede boliger er en forutsetning for at studenter med funksjonsnedsettelse skal kunne studere der de vil.

Linje 1881.

viktig for studentenes læring og livskvalitet. Arbeiderpartiet vil bygge flere *universelt utformede* 1882 studentboliger.

Eldrepolitikk – trygghet, aktivitet og kvalitet

2456 • Utarbeide flere ordninger for kompetanseheving i tjenesten, særlig når det

2457 gjelder *kunnskap om metoder for å forebygge og avdekke vold og overgrep*, samt kompetanse på avdekking av vold og overgrep, på demens og 2458 geriatri.

Justis og beredskap: Trygghet og nærhet

Bred innsats for å bekjempe vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep

Linje 2603. Ny tekst og nytt kulepunkt.

Personer med funksjonsnedsettelse, ikke minst kvinne og barn, har en større sjanse for å bli utsatt for overgrep og vold. Også hatkriminalitet mot funksjonshemmede øker.

- *Arbeiderpartiet vil øke kompetansen i alle relevante instanser for å kunne forstå og avdekke vold og overgrep mot mennesker med funksjonsnedsettelser.*

Samfunnssikkerhet og samfunnsberedskap

Linje 2689. Koronapandemien viste at mennesker med funksjonsnedsettelse er spesielt utsatt, både med hensyn til smittevern, tvangsisolering, personlig assistanse og informasjon.

Linje 2705. Nytt kulepunkt.

- Arbeiderpartiet vil sørge for at funksjonshemmedes organisasjoner deltar i evalueringen av beredskapen og planleggingen av framtidig beredskap.

Bolig. Gjenreise den sosiale boligpolitikken

Linje 3442. Ny tekst.

Arbeiderpartiet ønsker at eldre skal kunne bo hjemme lengst mulig. Personer med funksjonsnedsettelse skal kunne bo der de ønsker, flytte som andre og skal kunne besøke venner og kjente.

- Kraver om universelt utformede boliger må opprettholdes.

Linje 3456

Husbankens finansiering av boliger til mennesker med behov for omfattende tjenester gjøres uavhengig av om en ønsker å bo alene eller i bofellesskap, og uavhengig av om det gjelder selveid bolig eller kommunal utleiebolig.

Linje 3476. Ny tekst.

Mennesker med funksjonsnedsettelse, som leier kommunal bolig, må sikres mot å bli flyttet mot sin vilje. En bolig er mer enn et hus eller en leilighet. Det er enkeltpersoners hjem. Hjem som det over tid er bygget opp trygget og tilhørighet til. Arbeiderpartiet vil verne om denne tryggheten i gode og onde budsjettdager.

Linje 3477. Ny tekst.

Arbeiderpartiet vil motarbeide tendensen til stadig større bofellesskap. Vi mener, i tråd med Ansvarsreformen, at det ikke skal samlokaliseres mer enn 4-6 boenheter på et begrensa tomteareal.

Kultur.

Linje 3544.

Nytt kulepunkt

- At det stilles krav om tilgjengelighet for funksjonshemmede ved alle arrangementer som får offentlig støtte.
- Diskrimineringsvernet styrkes og inkluderer innhold i informasjon, kommunikasjon, media og kultur. Adgang til ytrings- og meningsfrihet må være reelt for alle.

Kap. Likestilling: Et rettferdig samfunn er et likestilt samfunn

Linjene 3659 og 3660 Første setning endres til følgende:

«Universell utforming er en helt nødvendig strategi for å gi alle mulighet til å kunne delta likeverdig på alle samfunnsområder. Arbeiderpartiet har som mål at Norge skal være universelt utformet innen 2035.»

Linjene 3686 og 3687 endre til følgende:

«For å realisere målet om et universelt uformet samfunn innen 2035 vil Arbeiderpartiet sette av betydelige midler i et samarbeide med kommuner og regioner for å gjøre offentlige bygg, anlegg og transportmidler universelt utformet. Vi må prioritere innsatsen i riktig rekkefølge, og vil derfor i denne Stortingsperioden gjøre alle offentlige publikumsrettede bygg, samt skoler/undervisningsbygg universelt utformet.»

Linjene 3688, 3689 og 3690 endres til følgende:

«FN-konvensjonen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), innlemmes i den norske menneskerettsloven.»

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet skal ikke utrede OM vi kanskje skal ha likestilling. Vi er likestillingspartiet og vi vedtar likestilling!

Foreslå et nytt kulepunkt, gjerne inntatt før linje 3691, med følgende ordlyd:

«Den individuelle rettigheten til BPA skal styrkes i løpet av perioden.»

Innspill til punktene om rusreform

Forslag

Linje 2399-2402: Formuleringen «som hovedregel» fjernes fra setningen «Rusavhengige skal som hovedregel ikke møtes med straff for bruk, ervervelse eller besittelse av narkotika til eget bruk, men møtes med helsehjelp, støtte og motivasjon til behandling.»

Begrunnelse

Formuleringen åpner for at rusavhengige fortsatt skal kunne straffes for bruk, erverv eller besittelse av narkotika til eget bruk, stikk i strid med intensjonen i Arbeiderpartiets forrige program og det Arbeiderpartiet gikk inn for i forbindelse med budsjettforhandlingene i 2017. Det er generell enighet om at det er lite hensiktsmessig å straffe rusavhengige for sin avhengighet, og at de heller må få tilbud om helsehjelp.

Dette er likevel ikke til hinder for at rusavhengige kan straffes for andre lovbrudd som skjer i tilknytning til rusmiddelbruk, slik som ruskjøring, vold eller narkotikasalg. I tilfeller der det er snakk om innehav av større mengder, men der det ikke er grunnlag for å mistenke at det ikke er til eget bruk, vil det være mulig å reagere med påtaleunntatelse overfor personer med åpenbar rusavhengighet. Dette gir politiet mulighet til å etterforske mulig salgshensikt, samtidig som at man unngår å gjøre livet enda vanskeligere for de som sliter mest, ved å bøtelegge dem for innehav til eget bruk.

Intensjonen må imidlertid være klar: Rusavhengige skal ikke kunne straffes for rusmiddelbruk eller befatning med mindre mengder til eget bruk.

Forslag

2389-2390: Endre formuleringen “Det overordnede målet for en rusreform er en reduksjon av all form for narkotikabruk” til “Det overordnede målet for ruspolitikken er en reduksjon av alle former for rusmiddelbruk og rusmiddelrelaterte skader og overdoser”

Begrunnelse

Ruspolitikken handler ikke bare om rusreformen, men alle forebyggende, holdningsskapende og tilgangsbegrensende virkemidler som har bidratt til at Norge internasjonalt sett har lavt narkotikabruk i befolkningen. Det gjøres i dag et godt arbeid på flere av disse feltene, men det er også stort rom for å øke denne innsatsen. Da trengs det en helhetlig tilnærming til ruspolitikken, der man ikke ser rusreformen isolert fra resten av bildet.

På tross av at Norge har relativt lav narkotikabruk i befolkningen, ligger vi høyt i Europa når det kommer til narkotikarelaterte overdoser. Det bør derfor ligge inne som en del av det overordnede målet at vi ønsker å redusere antallet overdoser. Her vil det trengs både bruksreducerende og skadereducerende virkemidler, slik som brukerrom, naloksonutdeling, LAR-behandling og selvmordsforebyggende tiltak. Overdoser er imidlertid ikke den eneste formen for narkotikarelaterte skader vi bør ønske å forebygge. Rusmidler forårsaker også andre skader enn overdosedødsfall, blant både rusavhengige og ikke-avhengige brukere. Et uttalt mål da Arbeiderpartiet gikk inn for denne rusreformen, var at rusavhengige skulle sikres bedre helsehjelp. Dette målet bør stå fast, og det bør derfor være en del av den overordnede målsetningen for ruspolitikken å redusere alle rusrelaterte skader.

Forslag

2390: Legge til setningen “Målet med rusreformen skal være å redusere stigmatisering av rusavhengige, samt legge til rette for at flere av dem som bruker narkotika, fanges opp og får tilbud om helsehjelp.”

Begrunnelse

Det er mange faktorer som påvirker bruksnivået av ulovlige rusmidler i et samfunn. Å fjerne straffetrusselen og sørge for bedre oppfølging kan ha en positiv effekt, men vi mener at det er naivt å tro at dette i seg selv vil føre til mye lavere bruk. Det er dessuten andre forventede effekter som bør evalueres ved spørsmål om hvorvidt rusreformen var vellykket.

I regjeringens mandat til Rusreformutvalget heter det:

«Straffeforfølgning av bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk har bidratt til stigmatisering, marginalisering og sosial utstøting og kan ha stått i veien for å møte den enkelte bruker med hensiktsmessige og tilpassede tilbud og oppfølging.»

Vi mener derfor at målet med rusreformen bør være å motvirke stigmatisering av rusavhengige, og legge til rette for at de som blir tatt for narkotikabruk, får bedre oppfølging og helsehjelp.

Forslag

2403-2405: Endre formuleringen "Barn og unge skal som hovedregel møtes med påtaleunnnlatelse og tiltak som oppfølgingssamtaler, oppfølgingsprogrammer, ruskontrakter og oppfølging fra kommunen" til "Barn og unge skal som hovedregel møtes med pålagte oppfølgingssamtaler og tilbud om helse- og sosialfaglige tiltak, som for eksempel ruskontrakter. Hjelpen og oppfølgingen skal være faglig forankret og i tråd med etablerte standarder for forsvarlig helsehjelp. Foresatte til barn som er tatt for bruk eller besittelse av narkotika, bør involveres i oppfølgingen og få hjelp til å forebygge videre rusmiddelbruk."

Begrunnelse

Dersom forslaget blir stående slik det nå er formulert, vil Arbeiderpartiet være for fortsatt kriminalisering av barn og unge, siden påtaleunnnlatelse er en strafferettslig reaksjon. Dette er i strid med anbefalinger fra FNs barnekomite, Barneombudet, Norges institusjon for menneskerettigheter og Rusreformutvalgets rapport. Frykt for straff kan føre til at unge ikke tør be om hjelp i situasjoner der de selv eller andre har brukt ulovlige rusmidler, eller ikke tør anmelde straffbare forhold de er blitt utsatt for, som for eksempel vold eller voldtekt. Å få en kriminell identitet i ung alder, gir økt risiko for videre kriminalitet og utenforskap, hvilket er en risikofaktor for rusproblemer. Arbeiderpartiet bør derfor følge FN-apparatets anbefalinger og møte unge som blir tatt for narkotikabruk med hjelp, ikke straff.

Barn har etter FNs Barnekonvensjon en særlig rett til forsvarlig helsehjelp. Behandling og oppfølging med udokumentert og usikker effekt er ikke forenlig med prinsippet om at statene skal treffe egnede tiltak for å sikre barnet høyest oppnåelige helse- og levestandard, og kan i verste fall være til større skade enn nytte. Barn som ruser seg bør ha de samme rettigheter som følger av det ordinære lovverket for helse- og velferdstjenestene, og tvang bør bare brukes i den utstrekning helselovgivningen allerede åpner for det, i lys av menneskerettighetene og hensynet til barnets beste.

Foreldre og foresatte har en særlig viktig rolle når det kommer til å forebygge rusmiddelbruk blant barn. Erfaring tilsier at mange foreldre er usikre på hvordan de skal håndtere det når et barn har begynt å ruse seg, og mange opplever en følelse av maktesløshet. Det er derfor viktig at også

foreldrene får et tilbud om oppfølging i tilfeller der rus avdekkes hos barn, for å tilrettelegge for et best mulig psykososialt miljø og forebygge videre rusmiddelbruk.

Forslag:

2418-2419: Stryke setningen "Jobbe for at kommunene skal etablere konkrete samarbeidsavtaler med det lokale politiet", og erstatte med "Utforme nasjonale retningslinjer for kunnskapsbasert forebyggingsarbeid i kommunene, i tråd med FNs internasjonale retningslinjer".

Begrunnelse

I det rusforebyggende arbeidet trengs det en tverrsektoriell og tverrfaglig innsats, der politiet inngår som en del av et større apparat i det forebyggende arbeidet i kommunene. Et ensidig fokus på politiets rolle kan komme på bekostning av andre tiltak som har vist seg mer effektive. Forskning viser at det trengs en helhetlig innsats, som også inkluderer skoler, helsetjeneste, ruskonsulenter i kommunene og ikke minst foreldrene. Selv om det foregår mye bra rusforebyggende arbeid i mange kommuner i dag, viser erfaringer at det er stor variasjon i den enkeltes kommunes praksis og prioriteringer. Ved å etablere nasjonale retningslinjer for kunnskapsbasert forebyggingsarbeid, kan kommunene settes i stand til å jobbe mer helhetlig og effektivt for å forebygge rusbruk blant unge. FN har utviklet internasjonale retningslinjer basert på det mest oppdaterte kunnskapsgrunnlaget om hva som er effektivt, som vil være et nyttig utgangspunkt for de nasjonale retningslinjene.